

Seminár

Diagnostika a diferenciálna diagnostika disociatívnych a iných traumou podmienených porúch

Suzette Boon

Namiesto súhrnu

Suzette A. Boon, PhD., (1949) je klinická psychologička a psychoterapeutka. Pracovala aj ako výskumníčka na Univerzite v Amsterdame (Psychiatrická klinika). Špecializuje sa na diagnostiku, liečbu a výskum následkov komplexnej psychotraumatizácie. Aktuálne pracuje ako supervízorka a psychoterapeutka v Top Referent Trauma Centre (TRTC) v Holandsku. Preložila a validizovala holandskú verziu štruktúrovaného klinického interview pre DSM-IV – disociatívne poruchy (SCID-D) a PhD. získala v roku 1993 za dizertačnú prácu „Mnohopočetná porucha osobnosti v Holandsku“. Publikovala niekoľko kníh, kapitol a mnoho článkov o diagnostike a liečbe disociatívnych porúch.

Nedávno vytvorila spolu s Draijer and Matthees nové diagnostické Interview pre disociatívne poruchy a traumou podmienené symptómy (Interview for Dissociative Disorders and Trauma-related Symptoms (IDDTs)). Vytvorila aj manuál pre nácvik zručností u pacientov s komplexnými disociatívnymi poruchami. Je zakladajúcou prezidentkou Európskej spoločnosti pre traumou a disociáciu (ESTD) a Medzinárodná spoločnosť pre traumou a disociáciu (The International Society for the Study of Trauma and Dissociation (ISSTD)) ju ocenila viacerými cenami za jej príspevok k diagnostike, liečbe, výskumu a vzdelávaniu na poli disociatívnych porúch.

Chronické **disociatívne poruchy** (najmä disociatívnu poruchu identity – DID, disociatívnu poruchu bližšie nešpecifikovanú a depersonalizačnú poruchu) môžeme vnímať ako komplexné posttraumatické poruchy. Napriek tomu, že už Pierre Janet sa významne zaslúžil o poznanie týchto porúch, boli (a stále sú) v psychiatrii zanedbávané. V posledných dvoch desaťročiach však záujem o poruchy podmienené traumou rastie.

Disociatívne poruchy nie je jednoduché diagnostikovať. Dôvodov je niekoľko:

1. Pacienti sa vo všeobecnosti týmito symptómami neprezentujú, skôr majú tendenciu ich skrývať.
2. Do značnej miery sa tieto poruchy prekrývajú s inými poruchami, ako je komplexná PTSP alebo poruchy osobnosti (z klastra B v DSM-IV).
3. Poruchy podmienené traumou nie sú v diagnostických manuáloch (MKCH 10, DSM-IV) zoskupené spolu.
4. Odborníci nie sú systematicky vzdelávaní v diagnostike a liečbe týchto porúch.

5. Spory, či disociatívna porucha identity (v MKCH-10 Mnohopočetná porucha osobnosti) predstavuje spoľahlivú a validnú diagnózu stále pokračujú.

Následkom nedostatočného rozpoznania disociatívnej symptomatiky môžu títo pacienti stráviť mnoho rokov v systéme zdravotnej starostlivosti, často s rôznymi diagnózami, bez toho, aby boli liečení pre ich hlavné problémy.

V prvej časti seminára sa zameriame na všeobecný prehľad disociatívnych porúch a iných porúch súvisiacich s traumou, ako je komplexná PTSP a somatoformná disociácia. Pozrieme sa na klinickú fenomenológiu disociatívnych porúch v MKCH 10 a DSM-IV. Budeme hovoriť o skriningových nástrojoch, ako je DES (Škála disociatívnych zážitkov) a SDQ-20 (Škála somatoformnej disociácie); SCID-D. Predstavím nový nástroj - Interview pre disociatívne poruchy a traumou podmienené symptómy – angl. Interview for Dissociative Disorders and Trauma-related Symptoms (IDDTs, Boon, Draijer and Matthees, 2006). Toto interview sme vytvorili v rokoch 2005–2006 ako doplnok k SCID-D alebo namiesto SCID-D. Pozostáva z niekoľkých sekcií:

1. somatoformná disociácia,
2. komorbidita u DID,

3. symptómy komplexnej PTSP,
4. psychoformná disociácia.

Pre ilustráciu použijem video nahrávky.

V druhej časti seminára sa zameriam na diferenciálnu diagnostiku (poruchy osobnosti, psychotické poruchy, poruchy nálady). Špeciálne sa zameriam aj na problematiku interview s adolescentami.

Cieľom seminára je, aby účastníci boli schopní rozpoznať a rozlíšiť disociatívne poruchy uvádzané v MKCH-10 a DSM-IV a aby sa zvýšilo ich povedomie o iných komplexných poruchách podmienených traumou, ako aj ich uvedenie si problémov diferenciálnej diagnostiky. Naučia sa používať polo-diagnostické interview IDDTs, aj s adolescentami.

Literatúra

(výber relevantnej literatúry pre daný seminár)

Boon, S., Draijer, N.: Diagnosing Dissociative Disorders in the Netherlands. A pilot study with the Structured Clinical

Interview for DSM-III-R dissociative Disorders. *American Journal of Psychiatry*, 148, 1991, s. 458- 462.

Boon, S., Draijer, N.: Multiple Personality Disorder in The Netherlands. A clinical investigation of 71 patients", *American Journal of Psychiatry*, 150, 1993, č. 3, s. 489-494.

Boon, S., Draijer, N.: Multiple Personality Disorder in the Netherlands. Amsterdam: Swets & Zeitlinger, 1993.

Boon, S., Draijer, N.: The Differentiation of Patients with MPD or DDNOS from patients with a cluster B Personality Disorder", *DISSOCIATION*, 6, 1993, č. 2/3, s. 126-135.

Boon, S., Draijer, N.: Screening en diagnostiek van dissociatieve stoornissen. Lisse/Amsterdam Swets & Zeitlinger 1995.

Draijer, N., Boon, S.: The Imitation of Dissociative Identity Disorder. Patients at risk; therapists at risk. *The Journal of Psychiatry and Law*, 27, 1999, fall-winter.

Do redakcie došlo 20.1.2009.